№ 164 აგვისტო 1, ოთხშაბათი 1890 აგვისტო 1, ოთხშაბათი № 164

გაზეთი ღირს

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
[illegible]	[illegible]		[illegible]	5	50
[illegible]			[illegible]	[illegible]	75
[illegible]			[illegible]	[illegible]	50
[illegible]			[illegible]	2	75
[illegible]			[illegible]	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას გუკიაში, ავჭალის ქუჩა, თ. გარსევანოვის ძველის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიას სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი ორი კაპეიკი.

1877—1890 სამეცნიერო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1890

გაზეთი „ივერია“ პირველის აგვისტოდგან წლის დამლევამდე ღირს 5 მან. და 50 კაპ.

Отъ конторы редакціи

Всѣ объявленія, происходящія извнѣ Кавказской Области, принимаются исключительно въ центральной конторѣ объявленій бывш. Л. Метцль, въ Москвѣ, на Мясницкой, домъ Спиридонова.

ახალი ამბავი

*** ახალ რექტორის განკარგულებით წელს ტფილისის სასულიერო სემინარიიდგან იგზავნება უმაღლესს სასწავლებელში სამი შეგირდი. ორი, კობახიძე და ლოლაძე, მოსკოვის აკადემიაში და ერთი კელენჯელიძე, კიევისაში. ეს სამივე შეგირდი სახელმწიფო ხარჯზეა მიღებული. კარგა ხანია ტფილისის სასულიერო სემინარიიდგან უმაღლესს სასწავლებელში, არამც თუ სამი, ორიც-კი იშვიათად იგზავნებოდა.

*** ტფილისის სასულიერო სემინარიის სამაგალითო სკოლაში მღვდლის მამა გიორგი ჩაგუნავას მაგიერ დაინიშნა მასწავლებლად პირველ ენკენისთვიდგან ტფილისისავე სასულიერო სემინარიაში ახლად კურს-დამთავრებული ბ-ნი დიმიტრი უსტიაშვილი.

*** დღეს მოგვივიდა კიდევ შვიდი მანეთი, დ. ორპირში შეკრებული, განს. ბაქრაძის სახელობაზედ დაარსებულ ფონდის სასარგებლოდ. ამ ფონდისა აქამდე გვქონდა 912 მან. 32 კაპ. ეხლა იქნება 919 მან. 32 კაპ. შემომწირველთა სია ამავე ნომერშია დაბეჭდილი, რედაქციის მიმართ გამოგზავნილს წერილში.

*** ამას წინად ჩვენს გაზეთში მოხსენებული იყო, პროექტია შემდგარი, რომ დასავლეთ-კავკასიის ჭაობები გააშრონ და აღმოსავლეთ კავკასიაში წყლის არხები გაიყვანონ და ურწყავი ადგილები სარწყავად აქციონო. ეხლა, როგორც პეტერბურგის გაზეთები იუწყებიან, ეს პროექტი უკვე დაუმტკიცებია სახელმწიფო საბჭოს და აგვისტოში მუშაობასაც შეუდგებიანო.

*** ტფილისის მიწის მზომელთა სასწავლებლის მოსწავლეები ამ ზაფხულს გომბორში არიან წასული სავარჯიშოდ. ეხლა მათ მუშაობა უკვე გაუთავებიათ და ამ დღეებში ტფილისში ჩამოვლენ. თხოვნების მიღება, ვისაც წელს ჰსურს ამ სასწავლებელში შესვლა, 1 აგვისტოს დაიწყება და გათავდება 25 ამ თთვისასვე.

*** ტფილისის საოსტატო ინსტიტუტში მისაღები ეგზამენები 24, 25, 26 და 28 აგვისტოს იქნება. წელს ამ სასწავლებელში სულ 20 ადგილია თავისუფალი ახლად შემსვლელთათვის.

*** გუშინ-წინ მუშტაიდში ერთი სასაცილო ამბავი მოხდა. ვილაც სტუდენტი დასეირნობდა ერთს ახალგაზდა ებრაელ ქალთან და ელაპარაკებოდა. ამ დროს წამოეწია ვილაც უცნობი კაცი, მივიდა და ქალს მხარზე ხელი დაადო. სტუდენტმა იფიქრა, ეს კაცი მეტის-მეტად თავხედად და უზრდელად გვექცევაო, აიღო და ერთი ლაზათიანი სილა გაულაწუნა. უცნობმაც არ დაახანა, მოუბრუნდა და ერთის მაგიერად ორი მიაკერა ყბებში. მოგროვდა უეცრად ხალხი სეირის საყურებლად; შეიქმნა ჩოჩქოლი, იკითხეს, იწერილეს, რაა, რა ამბავიაო, და აი რა შეიტყეს: ის უცნობი ძმა ყოფილიყო ქალისა და მხარზედ ხელი კალ იის ასაყვანად დაედო, სტუდენტს-კი სხვაფრივ ჰგონებოდა, რადგან არ იცნობდა თურმე, და მთელი ეს აყალმაყალი უბრალო შეცდომის ბრალი ყოფილიყო. ხალხმა ბლომად იცინა.

*** ახალ-სენაკი: როგორც მოგეხსენებათ, ახალ-სენაკი სამეგრელოში მეორე სამაზრო ქალაქია და დღითი-დღე წარმატებაში შედის. აქ სულ სამი სასწავლებელი არსებობს: ერთი სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელი და ორიც საქალაქო და დედათა სასწავლებელი. ამისთანა ალაგას, რა თქმა უნდა, კითხვისა და სწავლის სურვილიც უნდა იყოს აღძრული და არის კიდეც, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, თითქმის სრულიად მოკლებულნი ვართ იმ იარაღს, ურომლისოდაც სწავლის შეძენა, კითხვის წყურვილის დაკმაყოფილება და თვით განვითარება ყოვლად შეუძლებელია. წარმოიდგინეთ, მთელი ჩვენი დაბა რომ მოიაროთ, ორ ქართულს წიგნს ვერ იპოვით. სულ მცირე და პაწია სოფლებმაც-კი საკუთარი წიგნთ-საცავი მოიხერხეს და ჩვენ-კი აქამდე არა გვეშველა-რა. კარგი იქნება და არც ზარალსა ჰნახავდა, ვინმემ რომ ითაოს, თუნდა „წერა-კითხვის გამავრცელებელმა საზოგადოებამ“, და ჩვენშიაც ერთი წიგნის მაღაზია დაარსოს სამკითხველოთურთ. ეს წიგნის მაღაზია, მარტო ჩვენს დაბას-კი არა, მთელს სამეგრელოსაც-კი დიდს სარგებლობას მოუტანდა, რადგან წიგნისათვის ფოთსა და ქუთაისში წასვლა ძალიან ეძნელებათ მეგრელებს. თუ სხვამ არავინ დაგვიარსა ესოდენ საჭირო წიგნის მაღაზია, ჩვენმა მცოდნე და განათლებულმა კაცებმა მაინც ითაონ ეს საქმე. თუ, წედანაცა ვსთქვით, პაწია სოფლებმა მოიხერხეს, ჩვენ რატომ ვეღარ უნდა მოვიხერხოთ?!.

*** განჯა: ამ ხანად განჯაში მცხოვრებელთ დაჰრევიათ რაღაც ავადმყოფობა. ვგონებთ ამ ავადმყოფობას იმერეთში მუცლის ეძახიან. ეს სენი ძალიანა სჭრის ადამიანს მუცელში, ასუსტებს, სცლის სისხლისაგან და ერთბაშად ამქლევს. უმეტესი ნაწილი ხალხისა შეპყრობილია ამ ავადმყოფობით. ვისაცა აქვს შეძლება და იწვევს მკურნალს საშველად, ხომ რა კარგი, ვისაც არა-და, იტანჯება უწყალოდ. ამ სამის დღის განმავლობაში განჯიდგან ტფილისის რკინის-გზის საავადმყოფოში რვა-ცხრა სულამდე მეტი მოვიდა რკინის გზაზევე მოსამსახურენი, ამ ავადმყოფობით შეპყრობილნი.

*** სოფ. ქარელი: ამ თთვის 29, ღამით, საათის პირველის ნახევარი იქმნებოდა, რომ საკმაოდ ძლიერ იძრა მიწა. ჩვენკენ საშინელი სიცხეებია, ეს სამი თთვე სრულდება, ნამი არ გვინახავს, სიმინდი და ლობიო ურწყაებში სულ ერთიან გადაგვიხმა. ბალახის ხსენება აღარსად არის; წულები ზოგან დაშრა. რაც ჭირს საქონელი გადურჩა, ახლა თურქულმა უარესობა უყო, აქაურები ამის გამოისობით კალოს ისე გულიანად ვეღარა ჰლეწავენ და სცდებიან მუშაობას. ჩვენს მთასა და საჯავახოსას კიდევ ცეცხლი გაუჩინეს და ეს ერთი კვირა არის იწვის, მაგრამ ყურისმგდებელი და პატრონი-კი ჯერაც არავინ გამოსჩენია. წელს მოსავალი პურისა და ქერისა ადგილ-ადგილ გვარიანია, ზოგან-კი ასეთია, რომ ცალიერი სოკო და მური ამოსულა. გამოსავალი შარშანდელზედ უფრო ხეირიანია, მაგრამ თუ აღმოსავლეთის ქარმა თავი არ დაგვანება, სიმინდსა, ლობიოსა და სხვა მცენარეულობას ძალიან დააზარალებს სარწყავშიაც, ისეთი სიცხეებია შუა ქართლში, რომ კაცს შუა დღის დროს კარზედ არ გაესვლება. ქურდობა და ცხენების პარვა აქეთაც ძალიან გახშირდა და ახლა ძნების წვასაც ხელი მიჰყვეს. ერთს ზემო ხევდურეთის მემამულეს დადგმული ძნა ამ ორის დღის განმავლობაში სულ გადაუწვეს და ცალიერზედ დასვეს.

*** ზოარჯომი: კვირას, 29 ამ თთვისას, პეტერბურგის საიმპერატორო სასწავლებლის მოსწავლემ, ახალგაზდა მსახიობმა, ბ-ნმა ი. ე. ოზაროვსკიმ ლიტერატურული საღამო გამართა. წაიკითხა სხვათა შორის ნადსონის ლექსი „იუდა“, რომლის ბოლოს ისე მოიქანცა, რომ ვერ დაასრულა „უკაცრაოდ, მეტი არ შემიძლიანო“. ერთი წუთიც არ გასულა, რომ ისევ მარდად თავის ალაგი დაი-

ფელეტონი

ქუთაისის სააღგილ-მამულო ბანკის წარსული, აწმყო და მომავალი.

(დასასრული *)

ცამეტი წელიწადი გავიდა მას აქეთ, რაც ქუთაისის ბანკი დაარსებულია, და მხოლოდ სამ მილიონ ნახევარი მანეთის სესხი აქვს გაცემული; ტფილისის ბანკიც თითქმის ამდენი დროა, რაც არსებობს, და რვა მილიონის მანეთის სესხი გაუცია. მარტო შარშან მას ერთი მილიონისა და რვაასის ათასის მანეთის სესხი გაუცია და ქუთაისისას-კი მხოლოდ ორას ოც-დაათვა ათასის მანეთისა. წლიური მოგება ქუთაისის ბანკისა არ აღემატება 95 ათას მანეთს და ტფილისის ბანკისა 200 ათას მანეთამდე აღის. აქედგან ცხადად სჩანს, რა მარჯვედ მუშაობს ტფილისის ბანკი და რა სუსტად ქუთაისისა. რა უნდა იყოს ამის მიზეზი? უსათუოდ საქმის უცოდინარობა და ამის გამო ერთმანეთის უნდობლობა და უსაფუძვლო შიში. რამდენჯერ მომიხსენებია სიტყვიერად თუ წერილობით ბანკის მოქმედების სხვა გუბერნიებზედ გავრცელებასა და მის მდგომარეობის გაუმჯობესობაზედ, მაგრამ კაცს ყურადღება არ მიუქცევია. ჩვენ, როგორც ძუნწი, ოც კლიტულში უნდა გვქონდეს შენახული ჩვენი ქონება, რომ თვალი არ ეცეს. დავხარჯოთ, საქმეს მოვახმაროთ, ისეთის რამეს მოვანდომოთ, რომ შემდეგში ათეული და ასეული ნაყოფი მოგვცეს, ამას ვინ გაჰბედავს, ყველას შიშით კბილები უკანკალებს,—ვაი თუ ვიზარალოთ, ვაი თუ ქურდობა შეგვწამონ. შევტირით ერთმანეთს, არა თუ ჩვენს სიმუხთლესა და საქმის უცოდინარობას, არამედ ბანკის უნაყოფობას. ოპერაციის გავრცელებისა და მოგების მაგიერ ჩვენი ბანკი სულ უკან და უკან მიდის, და ან რა სიკეთე მოუვა, როცა ამ უბედურს ქუთაისს ვერ გასცილებია. მუდამ იმას დავსტრიალებთ და იმისგან მოველით ყოველ გვარს ბედნიერებას. ეხლა აქაც გამოილია სესხები. შეიძლება ამან მაინც გაანძრევინოს ხელი გამგეობას და სხვა რამე საშუალებაზედ აფიქრებინოს. ქუთაისმა თავისი ზრდა შეასრულა, არავითარი ბრწყინვალე დღე მას არ მოელის, რაც დღესაა, იგივე იქნება ხვალ; ამისათვის საჭიროა ეშოვოს ბანკს სხვა უფრო ნოყიერი და გამოულეველი საზრდო; საჭიროა უფრო მუყაითობა და ხელის განძრევა, თორემ ვერც იხეირებს და არც კარგი შედეგი ექნება. საზოგადოება ყოველსავე თავის საჭიროებასა და ხარჯს ბანკსა სთხოვს. როგორ უნდათ, რომ მათი სურვილი შესრულდეს, თუ კი ბანკს სესხთა გამრავლების ნებას არ მისცემენ და საკმაო მოგება არ ექნება? ესეც უნდა იქონიონ მხედველობაში, რომ ამ ბანკს კიდევ ერთი განსაცდელი მოელის. ეს გახლავთ სახელმწიფო სააღგილ-მამულო ბანკის დაარსება ტფილისში. ეს ახალი ბანკი იმდენს შეღავათს აძლევს თავად-აზნაურობას, რომ, ეჭვი არ არის, ჩვენს ბანკში დაგირავებულთაგან ბევრი მამული გადავა იმ ბანკში და ჩვენის ბანკის ოპერაცია კიდევ უფრო შემცირდება. ეს ისეთი მიზეზია, რომლის გამო საჭიროა რაიმე ზომის მიღება. ჩემის აზრით, ორში ერთი უნდა ავირჩიოთ: ან ბანკის ოპერაცია სხვა გუბერნიებში გავავრცელოთ, ან ეს ჩვენი ბანკი ტფილისის ბანკს შევუერთოთ. ამ ორში ერთ-ერთს გზას უნდა დავადგეთ, თორემ ისეთს მდგომარეობაში ჩავარდება ჩვენი ბანკი, რომ დიდს სარგებლობას ვერ მოიტანს. მე პირადად უპირატესობას ვაძლევ ტფილისის ბანკთან შეერთებას, რადგან კომერციულის მნიშვნელობის გარდა ბანკების შეერთებას დიდი ზნეობითი მნიშვნელობაც ექნება და ის ახირებული მოელენა, რომელიც ხშირად ბანკის კრებებში ხდება, იმედია მაშინ არ მოხდეს. და ეჭვიც არ არის, რომ ამ შეერთებულის ბანკების კრებებს ის ხასიათი და მნიშვნელობა ექნება, რა ხასიათიც ნამდვილად უნდა ჰქონდეს ამ ნაირს კრებას, ე. ი, საზოგადოების გამწრთვნელი, შემაერთებელი და საზოგადო საქმისათვის გულ-შემატკივნებელი.

საზოგადოებაში ხშირად ბანკზედ სამდურავი ისმის, ამბობენ, ბანკმა დაგვღუპა, სარგებლობა მას არ მოაქვს და უმჯობესია დავხუროთო. ეს ლაპარაკი უსაფუძვლო და უადგილო ლაპარაკია. როცა ბანკი დაარსდა, ძირეული მისი თანხა იყო 437,306 მანეთი და 64 კაპ. ამ ფულმა, როგორც ანგარიშიდგანა სჩანს, ამ ცამეტის წლის განმავლობაში საზოგადოებას მისცა 1.035,820 მანეთი და 43 კაპ. მოგება. ამ მოგებიდგან სათადარიგო და ძირის ფულის გასადიდებლად გადადებულია, ე. ი. თვით ბანკს შესძენია 165,168 მანეთი, ბანკის ზარალის დასაფარავად, როგორც ზემოდ არის ნათქვამი, დახარჯულა 189,862 მანეთი და 43 კაპ., ბანკის საჭიროებისათვის და მოსამსახურეების საჯამაგიროდ დახარჯულა 340,921 მანეთი და 50 კაპ., სახაზინო გადასახადი შეტანილა და საკომისიოდ დახარჯულა 21,590 მანეთი და 37 კაპ. და ბანკში მოსამსახურეებს სხვა-და-სხვა დროს მიუღიათ სარგებელი 49,619 მანეთი და 85 კაპ.— და ამ ხარჯს გარდა კიდევ ბანკს წმინდა მოგება დარჩენია 267,658 მანეთი და 28 კაპ., რომელიც სკოლას, სათავად-აზნაურო დეპუტატთა კრებას და სხვა ამ გვარ საჭიროებაზედ დახარჯულა. ერთი მიბრძანეთ, ამაზედ მეტი რა უნდა ექნა ბანკს? რაც შეეხება იმას, რომ ვითომც თავად-აზნაურობა ბანკმა დაღუპაო, არც ეს არის სალაპარაკო. ვისაც ბანკიდგან სესხი გააქვს, ეტყობა იმას ფული სჭირია, ისე ხომ მამულს არ დააგირავებდა? აქედგან ცხადია, რომ ბანკი მხოლოდ გაჭირვების დროს მსესხებელს ხელს უწყობს და შემწეობას აძლევს. თუ-კი ბანკიდგან აღებულს ფულს ჭკვიანად ვერა ჰხმარობენ და უსარგებლოდ ჰფლანგავენ, ეს

*) იხ. „ივერია“ № 163.

ჰ?რა და მკვირცხლად ჩაარაკრაკა პლეშჩეევის „ნადირობა“. ამას თან მოაყოლა „ძმანი ყაჩაღნი“ პუშკინისა, და დაასრულა სლესტაკოვის ორის მონოლოგით. ახალგაზდა დეკლამატორი დამსწრე საზოგადოებამ ტაშის კვრით დააჯილდოვა. ისე უფერულად მიდის დრო, რომ ვინც უნდა მოვიდეს, ოღონდ-კი მყუდროება დაარღვიოს და ყველას დიდის სიამოვნებით ეგებება საზოგადოება.

*** იქიდამვე: ამავე დღეს, ნაშუალამევის 12 საათსა და 15 წუთში, კვლავ იძრა მიწა. კედლებმა და კარფანჯრებმა საშინელი ზრიალი დაიწყეს. მიწის ძვრამ უწინდელისამებრ ერთ წუთამდე გასტანა.

*** ქუთაისის სათავად - აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკში კვლავ არეულა მონასტერი. გაზ. „ახ. მიმოხ.“ სიტყვით თავმჯდომარემ ბ-ნ ჩიკვაიძემ ხელთ იგდო თურმე ბანკის დამფუძნებელ წევრთა სია და აღარ აძლევს, აღარ უბრუნებს ზედამხედველს კომიტეტს. ზედამხედველი კომიტეტი ამის გამო დიდს გაჭირებაშია, რადგან წევრთა სია აღარა აქვს და უწყებები ველარ გაუგზავნია საგანგებო კრების დასანიშნავად. ზედამხედველს კომიტეტს კრება ჰქონდა და გადასწყვიტა: მოეთხოვოს ბ-ნ ჩიკვაიძეს დამფუძნებელ წევრთა სია, ხოლო საგანგებო კრების ვადის შესახებ-კი შემდეგ მოვილაპარაკოთო.

*** ივლისის 30, პოლიციის მეექვსე ნაწილში, ყალამქაროვის სახლის ქვემო-სართულში ცეცხლი გაჩნდა და დაიწვა მხოლოდ სახლის ჭერი და ორი ცალიერი ყუთი. ცეცხლი შინაურებმა გააქრეს.

*** იმავე დღეს და იმავე პოლიციის ნაწილში, სენაკის მაზრის მცხოვრებელმა მეეტლემ დავით კეკელიამ ვორონცოვის ქუჩაზე გაუფრთხილებლობით ეტლს ქვეშ მოიქცია ბორჩალოს მაზრის მცხოვრებელი პიარი ორუჯ-ყიზი და თავ-პირი ძალიან დაუშავა. დაშავებულს შემწეობა აღმოუჩინეს და მეეტლე-კი პასუხის გებაში მისცეს.

*** ივლისისავე 30, პოლიციის მეექვსე ნაწილში, უნტერ-ოფიცრის ქვრივი ეკატერინე სტეფანეს ასული გაპენკო წაეჩხუბა ტფილისის მცხოვრებელს ზაქარ ყაზარას ძეს ტერ-ტეროვს, ქვა მიარტყა და თავი გაუტეხა. დაშავებული საავადმყოფოში გაჰგზავნეს.

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

სოფ. კასპი. (ქართლი, ლეხურის ხეობა), 26 ივლისი. ვიდრე რკინის გზა გაივლიდა, კასპი დიდად მივარდნილი და უხეედრი სოფელი იყო. მაშინ კასპელები უფრო მისდევდნენ ხვნათესვასა და მევენახობას, ვიდრე ეხლა. ღვინო და პური ყველას მრავალი მოჰყავნდა. ერთს გლეხს ვერა ჰნახავდით კარზედ გასულს სამუშაოდ, მხოლოდ წელიწადში ერთხელ ანუ ორჯელ კასპელი გლეხ-კაცი წაიღებდა ხოლმე ტფილისში ურმით ღვინოსა, პურსა და სხვა მონაგარს, გაჰყიდდა, იქვე, რაც-კი საჭირო იყო ოჯახისთვის, ივაჭრებდა და წამოვიდოდა თავის სახლში. მაშინ კასპელი გლეხკაცი უფრო მდიდრად სცხოვრებდა, ვიდრე ეხლა. რა არის ამის მიზეზი? ნუ თუ რკინის-გზის გაყვანა?! არა, მხოლოდ რკინის-გზის მოწყალებით სოფელი კასპი გაივსო ჩარჩებითა, მეხილეებითა და მიკიტნებით. განა ძნელად დასაჯერებელი არ უნდა იყოს, რომ სოფელ კასპში, სადაც ასოც კომლზე მეტი მცხოვრებელი არ არის, ექვსი სამიკიტნო და ოთხი საწვრილმანო დუქანია; ჩარჩსა და ბაყალს ხომ ანგარიში არა აქვს, მეტადრე ზაფხულში. კარგად მოგეხსენებათ, რომ ჩარჩი და მიკიტანი სოფლის წურბელაა. ამათ თავ - გასულობას საზღვარი არა აქვს და, როგორც უნდათ, ისე ჰყვლეფავენ უპატრონო გლეხებს; როგორც უნდათ, ისე ჰყიდიან და ყიდულობენ. მაგალითად: მარილი ტფილისში იყიდება ფუთი სამ - აბაზად, ძალიან გაძვირდეს—მანეთად, კასპში ზემოხსენებულნი ვაჭბატონები ჰყიდიან ფუთს სულ უკანასკნელი ორ მანეთად და ამ ორ მანეთში საბრალო გლეხმა უნდა მისცეს კალოზედ ორ-კოდ ნახევარი ქერი, ანუ კოდ-ნახევარი პური, რომელიც ხუთს მანეთს მაინც დაიჭერს. მაშასადამე, ერთი ხუთად და ზოგჯერ ერთი ექვსადაც იგებენ. სხვა საქონელსაც სწორედ ამ მარილის შესაფერი ფასები აძევს, ასე რომ, რაც კასპელ გლეხს ჭირნახული მოჰყავს, სულ მედუქნეებს და ჩარჩებს უნდებათ; თითონ გლეხი იძულებულია, მთელი წელიწადი ჭირნახულის ყიდვით გამოჰკვებოს ცოლშვილი. გლეხების ყველაფა მედუქნეებისაგან ადვილი მოსაშორებელი ჭირია, თუ ადგილობრივის პოლიციის ბოქაული ყურადღებას მიაქცევს მედუქნეების თავ-გასულობასა და ყველა საქონელს ნიხრს დაადებს. მეორე მიზეზი კასპელ გლეხის სიღარიბისა ის არის, რომ ვინც-კი ხეირიანი მუშა-კაცია სოფელში, ეხარბება კარგს მუშის ფასს, რომელსაც რკინისგზა აძლევს, და მიდის გზაზედ სამუშაოდ, ხვნა-თესვასა და ვენახის მოვლაზედ-კი [illegible] იცრუებს. სამწუხარო ის არის, რომ ი[illegible] ხაშლოვნის ფულის მეათედი არ მოაქვთ სახლ[illegible], რადგან გზაზედ სამუშაოდ უფრო ყმაწვილი კაცები მიდიან და, რასაც ჰშოულობენ, თითქმის სულ იქვე ლოთობაში ჰხარჯავენ. იმედია, წრევანდელი კარგი მოსავალი კასპელ გლეხს გულს მოუბრუნებს და შემდეგში უფრო ხალისით მოეკიდება ხვნა-თესვასა და ვენახის მოვლას.

რაც შეეხება სანიტარულს მდგომარეობას კასპისას, აქამომდე ისე უსუფთაოდ იყო აქაურობა, რომ კაცს არ გაეელებოდა სოფელში. ამ გაზაფხულიდგან-კი ადმინისტრაციამ დანიშნა სანიტარებად: ერთი კეთილ-შობილი და ორი გლეხი და აი ამათის განკარგულებით აბია ყოველ კვირია რამდენიმე ურემი და ასუფთავებინებენ სოფელს. მაგრამ, რაც უნდა ბეჯითად მოეკიდნენ სანიტარები თავიანთ მოვალეობასა და სუფთად შეინახონ სოფელი, მაინც კიდევ ვერ ააცდენენ სოფელს სხვა-და-სხვა გადამდებ სენსა და ჭირს, მაგალითად, ყვავილს, წითელას, ქუნთრუშასა და სხვას, რადგან შიგ შუა სოფელშივეა გამართული ქართველებისა და სომხების სასაფლაოები და მეკომურეებისაგან სულ რამდენისამე ნაბიჯის მანძილზედ ასაფლავებენ ცხედარს. ამის შემდეგ მგონი გასაკვირველი არ იყოს კასპში სხვა-და-სხვა გადამდები სენის გავრცელება. ხუთიექვსის წლის წინად აქაურმა ბებატონეებმა სთხოვეს გუბერნატორს, ნება მოვვეცით, ეს სასაფლაოები სოფლიდგან ერთის ვერსის სიშორეზედ გადავიტანოთ, იმ ალაგას, სადაც მშვენიერი პატარა ეკკლესიაც არისო. ამ თხოვნის შესახებ იყო რაიმე განკარგულება, თუ არა, ღმერთმან უწყის! სასაფლაოები-კი დღესაც იქავეა. იმედია ეხლა მაინც, როდესაც სასანიტარო საქმეს ყველგან ბეჯითად მოჰკიდეს ხელი, ადმინისტრაცია ყურადღებას მიაქცევს ამ საგანს და სასაფლაოებს გადიტანს სადმე სოფლის მოშორებით.

დიდი ხანია კასპელები ელოდნენ მამასახლისის გამოცვლას და აგერ ეღირსათ კიდეც. ხამ იელისს ახა[illegible] მამასახლისი, სოსიკო ნანიაშვილი [illegible] მასწავლებელი, თავის თანამდებობის[illegible]ბას შეუდგა: პირველივე ყურადღება მიაქცია ქვა-ფენილს გზას, რომელიც სოფელ კასპიდგან სოფელ ქვემო ჭალამდის არის გაყვანილი, და ამ ქამად დიდად გაფუჭებული იყო; გაასწორებინა ბოგირები და ალაგ-ალაგ, სადაც საჭირო იყო, ხვრეში დააყრევინა, კასპელებს კვირა-უქმეს მუშაობა აუკრძალა. არც მიკიტნები დასტოვა უნუგეშოდ: დაუარა, ყველას დაუსინჯა სასწორები და საწყაოები და აღმოაჩინა, რომ ექვს მიკიტანში მხოლოდ ერთსა ჰქონდა სწორე ღვინის საწყაო, დანარჩენების ყოველ ჩარექიანსა და ნახევარ თუნგიანს საწყაოს ან ერთი ჯამი აკლდებოდა თურმე და ან ორი. ამ ვაჭბატონებს სასტიკად აუკრძალა ამ საწყაოებით ვაჭრობა და ამ საქმის შესახებ ოქმიც შეადგინა. თუ ჩვენი მდაბიური ანდაზა, „ახალი ცოცხი კარგად ჰგვის, ძველი მოატანს ქვიშასაო“ არ გაგვიმართლა ჩვენმა ახალმა მამასახლისმა და ესე გულ მოდგინედ და უანგაროდ მოეკიდა ბოლომდის თავის მოვალეობის შესრულებას, დიდს სარგებლობას მოუტანს მთელს საზოგადოებას და დიდს პატივისცემასაც [illegible] საზოგადოებისასაცა და ადმინისტრაციისასაც.

გენო—ლახვარი

წერილი რედაქციის მიმართ

I

ამასთანავე გიგზავნით შვიდ მანეთს ფულს, რომელიც შევაგროვე ხელისმოწერის გამართვით დ. ორპირში განსვენებულის ისტორიკოსის დ. ზ. ბაქრაძის სახელობაზედ დაარსებულის ფონდის სასარგებლოდ და გთხოვთ შემომწირველთა სიაც გამოაცხადოთ გაზეთში, აი ეს სია:

ბლაგ. მღვდ. ალექსანდრე შანიძე 1 მან., სტუდენტი მოსკ. უნივერსიტეტისა გ. ა. კობიაშვი—1 მან., სოფლის მასწავლებელი დ. გ. ბოცვაძე—1 მან., დ. ა. სალნიკოვი—70 კ., მოვაჭრე გიორგი თოფურიძე—50 კაპ., მოვაჭრე კ. ი. რუხაძე—50 კაპ., მოვაჭრე ბ. ადჟერდოვი—25 კაპ., ა. ჯასხუა—[illegible] მანიკოვი—20 კ., გ. სტრუა 20 კ., [illegible] 20 კაპ. ს. ვაჩეშვილი 20 კაპ., ა'ხს. ა. გაბუნია—20 კ., თ. ტალიკაძე—20 კ., მღვდ. ი. დანელია—20 კაპ., ბ. გიგუანეიშვილი—20 კ., ფ. ბუა—10 კ., ოქ. მილორავა—10 კ., ზ. ტალიკაძე—10 კ., მოსწავლეები: ვასილი ან. კობიძე—15 კ., ვალერიან კობიძე—10 კ. და გრიგოლ კობიძე—10 კაპ, სულ შვიდი მანეთი და ერთი აბაზი, ერთი აბაზი გამოსაგზავნად დაიხარჯა და დარჩა შვიდი მანეთი.

წყალტუბის სასოფლო სკოლის მასწავლებელი

ლ. გ. ბოცვაძე

27 ივლისი.

II

დიდი ხანია მივიღე მთავრობისაგან ნება-რთვა სახალხო წიგნთ-საცავის გამართვისა სოფელ ქვემო-მაჩხაანში, გავმართე იგი და დაიწყო კიდეც მოქმედება. ჩვენს წიგნთ-საცავში ამ ჟამად თითქმის ყოველ გვარი ქართული წიგნი

რა ბანკის ბრალია? ბანკი მზრუნველად ხომ ვერ გაუხდება მსესხებელს? მაგრამ საქმეც ის არის, რომ ყველა ჩვენგანს მზრუნველი სჭირია და უამისოდ საქმის წაყვანა არ შეგვიძლიან. ჩვენ არც მიწის დამუშავება ვიცით და არც სხვა რაიმე აღებ-მიცემობაში ვართ გართული; საკვირველიც არ არის, რომ სესხად აღებული ფული ჩვენს ხელში თოვლივით დნება. ჩვენს უბედურებას სხვას ნუ ვაბრალებთ, დამნაშავე ისევ ჩვენა ვართ. შრომა გვძულს და უშრომოდ-კი საქმე არ გაკეთდება.

წარმოვიდგინოთ, ბანკი დაიხურა, მერე რა სარგებლობას ენახავთ ამით? შეიძლება ვისმეს ეგონოს, რომ ბანკის დახურვით მას ვალი ეპატიება და ან სარგებელს კაცი არ მოსთხოვს? ეს დიდი შეცდომაა. სანამდის ყველა მსესხებელი თავის ვალს არ გადაიხდის და გამოცემულ გირაოს ფურცლები არ იქნება გამოყიდული, ანუ მოსპობილი, მანამდის ბანკი ისევ ამ მდგომარეობაში იქნება და მისი წესდება თავის ძალაში დარჩება. ბანკის დახურვა მხოლოდ ის იქნება, რომ სესხებს ვერ გასცემენ და გაჭირვებულს შემწეობას ვერ მისცემენ, ბანკს სარგებელი მოაკლდება და საზოგადო მოთხოვნილებას ვერ დააკმაყოფილებს. აქედგან ცხადია, რომ ბანკის დახურვა ისევ ჩვენ გვავნებს და სარგებლობა-კი არსაიდგან არის. თუ ვისმეს რამე სამდურავი აქვს, ან ჰხედავს ბანკის დაწესებულებაში რაიმე უმგვანო და მავნებელს მხარეს, მიმართოს საზოგადო კრებას, აუხსნას თავის აზრი და აე-კარგიანობა და ამ ნაირად გაასწოროს ის, რაშიაც ნაკლულევანებას ჰხედავს, თორემ უკმაყოფილებითა და ლანძღვა-გინებით საქმეს წინ ვერ წავწევთ და ვერც მას კეთილს ბოლოს მივცემთ.

კარგად მოგეხსენებათ, რომ გლეხების განთავისუფლების შემდეგ ჩვენი მდგომარეობა ერთბაშად გამოიცვალა; ჩვენ მოვაკლდით უფასო შრომას და უხვს საზრდოს. ამისათვის იძულებული გავხდით, მიწისათვის ხელი მოგვეკიდა და, რაც ამდენს ხანს მზა-მზარეულად მოგვდიოდა, ჩვენის შრომითა და ოფლით მოგვეპოვა. მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, სრულიად არ ვიყავით მომზადებული ახალს ცხოვრებისა და შრომისათვის და არც რაიმე ღონის-ძიება გვქონდა, რომ მიწის მუშაობა და საზოგადოდ მეურნეობის საქმე რიგიანს გზაზედ დაგვეყენებინა. ცოდნას გარდა, მუშაობას ფული უნდოდა და ეს ჰქონდა იმდენი შეძლება, რომ საქმეს წასძლოლოდა? გლეხების განთავისუფლებამ ჩვენ ხუთ მილიონ მანეთამდე მოგვცა, მაგრამ სად წავიდა, სად დაიბნა ამდენი ფული, კაცმა არ იცის. ისეც კარგი, რომ ზოგიერთებს აზრი დაებადა ისეთის რამ დაწესებულების დაარსებისა, რომლის შემწეობით უკანასკნელი ჩვენი ღონის-ძიება არ დაგვბნეოდა და ცოტა რამ სარგებელიც შემოგვსვლოდა. ეს იყო მიზეზი და ამან გამოიწვია საადგილ-მამულო ბანკის დაარსება ჩვენში. მაგრამ ბანკის დამაარსებელთა და მით თანა-მოაზრეთ ერთი უბრალო გარემოება არ მიუღიათ მხედველობაში: ჩვენში საადგილ-მამულო ბანკის გახსნა ჯერ ადრე იყო. მარტო ფულის გასესხება არ კმაროდა, საჭირო იყო ამ ფულების მოხმარება და მისი უკან დაბრუნება. საქმე თავიდგანვე ისე უნდა დაეყენებინათ, რომ სესხს ნამდვილი სარგებლობა მოეტანა და მამულის პატრონს მამული არ დაჰკარგოდა. საადგილ-მამულო ბანკი უნდა ყოფილიყო მართლა მიწის ბანკი, ესე იგი, მიწის გამაუმჯობესებელი და მუშაობის ამაღორძინებელი. მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, ჩვენმა მეთაურებმა მხოლოდ რუსეთის ბანკის წესდება გადმოწერეს და ეს წესდება ადგილ-მამულის, მიწა-წყლისა და ჩვეულებათა მიუხედველად ძალ-დატანებით ჩვენს ქვეყანას შეაჩეჩეს. ვინ იცოდა ჩვენში, რა იყო კრედიტი და ან რა მნიშვნელობა ჰქონდა მას ხალხის ეკონომიურს ცხოვრებაში? ჩვენც წავბაძეთ რუსეთსა და ქართლ-კახეთს და ის-კი დაგვავიწყდა, რომ არა თუ რუსეთმა, არამედ ტფილისის გუბერნიაშიც, სანამდის საადგილმამულო ბანკი გაიხსნებოდა, ერთი მაგნაირი დაწესებულება უკვე მოილია და კარგადაც იყო გამოცდილი, თუ რა შედეგი მოსდევდა ვალის აღებასა და მამულის დაგირავებას. ამასთან ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ ჩვენის ბანკის დამაარსებელთ პრინციპიალურად ერთი თავის გასამართლებელი საბუთი ჰქონდათ: რადგან თავად-აზნაურობა გლეხების განთავისუფლების გამო უკიდურესს მდგომარეობაში ჩავარდა და არც ღონის-ძიება ჰქონდა მეურნეობის გაუმჯობესობისა, ეგონათ, რომ ბანკი შრომის მსურველს ხელს გაუწყობდა და, რაც ამ ოპერაციიდგან ბანკს მოგება ექნებოდა, ის ადგილ-მამულის გამიჯნას მოხმარდებოდა. მაგრამ ეს კეთილი აზრი მალე დავივიწყეთ, ვერც ბანკიდგან გატანილი ფული მიწას მოვახმარეთ და ვერც ბანკის მოგება მიწის გამიჯნას. არა თუ ამაში შეცდით, თვით დედა-აზრი საადგილმამულო ბანკის ოპერაციისა, რომ მიწის შემოსავლიდგან მიწის მეპატრონე სესხს ადვილად გარდიხდისო, ტყუილი გამოდგა. კარგად მოგეხსენებათ, რომ ყოველ ას მანეთზედ მსესხებელი ბანკიდგან აღებულ ვალისათვის წელიწადში იხდის შვიდ მანეთ ნახევარს; გარდა ამ შვიდ ნახევარ პროცენტისა, რომელსაც მამულის პატრონი ბანკს აძლევს, მან იმავე მამულისაგან თავის შრომისა და საზრდოს საფასე კიდევ უნდა აილოს,—ასე რომ დაგირავებულის მამულის მთელი წლიური შემოსავალი ათს პროცენტზედ ნაკლები არ უნდა იყოს. რა შემოსავალი, რა კულტურაა ჩვენში ისეთი, რომ მიწის პატრონს ათი პროცენტი წმინდა მოგება მისცეს? ამ შეუსაბამო სარგებელმა, არა თუ ჩვენში, მთელს რუსეთშიაც გამოიწვია სამდურავი საადგილ-მამულო ბანკებისა. ბანკის წესდების ძალით მიწას მოვთხოვეთ ის, რისიც მოცემა მას არ შეეძლო და ამ უმგვანო მოთხოვნილებამ, რასაკვირველია, მავნებელი ზედ-მოქმედება იქონია, როგორც მსესხებელზედ, აგრეთვე ბანკსა და იმის კეთილ-დღეობაზედ; შემწეობისა და დახმარების მაგიერ ბანკმა მამულების ერთის ხელიდგან მეორის

მოიპოვება (300 ცალზე მეტი). იმედია, კარგად წავა წიგნთ-საცავის საქმე, რადგან ყველამ დიდი შემწეობა და დახმარება აღმოუჩინა. დიდს მადლობას ვუცხადებ ყველა იმათ, რომელთაც დახმარება აღმოუჩინეს ამ საქმეს თუ ფულითა და თუ წიგნებით. ესენი არიან: მახხაანის ყმაწვილი კაცები, რომელთაც წარმოდგენა გაჰმართეს ჩვენის წიგნთ-საცავის სასარგებლოდ. წარმოდგენის შემოსავალი, ხარჯს გარდა, იყო 11 მ. და 70 კ., დ. იაშვილი 1 მ., ი. მატიაშვილი—40 კ., ი. გორგაძე—20 კ., ა. ჯამასპიშვილი—წიგნები, ვასილ ბეგიაშვილი—წიგნები, სოლომონ ნასიძე—წიგნები, ი. ხოსიტაშვილი—წიგნები, ილო შანშიშვილი—წიგნები, ნ. კურდღელაშვილი—წიგნები, ვ. გოძელაშვილი—წიგნები, ლ. უანჩაველი—წიგნები, ალ. მაღალაშვილი—წიგნები, ვ. მაღალაშვილი—წიგნები, ქრ. ციცქიშვილი—წიგნები, ალ. ნადირაძე—წიგნები.

მღ. ვასილ მენთეშაშვილი

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდამ)

ფინლიანდიის ფოსტის რუსეთთან შეერთების შემდეგ თითქმის ყოველი იქაური გაზეთი ან სამართალშია მიცემული, ან შეჩერებულია რუსეთისათვის არა-სასურველი წერილების დაბეჭდვისათვის. მაგალითებრ, 23 ივლისს ადგილობრივ ცენზურას ერთიან აღუკრძალავს პირ[illegible] გამოცემა გაზეთების „Hufvudstadsbladet“-ისა, „Nya Pressen“-ისა, „Finland“-ისა და „Yusi Suometar“-ისა. აქ დასახლებულ პირველ გაზეთის მეორე გამოცემაშიაც დიდად შეუმოკლებია და დაუმახინჯებია ცენზორს სიტყვა, დ-რი ვესტერმარკის მიერ წარმოთქმული ჰელსინგფორსის სტუდენტების დღესასწაულზედ. აი ერთი ადგილი ამ შემოკლებულ წერილიდგან:

ჩვენში ხშირად თავი მოსწონთ იმითი, რომ ფინლიანდიის ერი დიდად განათლებულიაო. ეს რასაკვირველია მართალია, თუ განათლებათვე ჩაითვლება პირველ- დაწყებითს სასწავლებელში მოპოვებული ცოდნაც, ხოლო საერთო სამოქალაქო და სა-პოლიტიკო განვითარების მხრით-კი კიდევ ბევრი რამ არის სასურველი მართალია, ჩვენს ქვეყანაში ძნელად მოიპოვება, ერთი სახლი არის მაინც, სადაც სამშობლოს ავ-კარგიანობის ამბავი არ იცოდნენ; მე თითონ ალანდიის კუნძულის უდაბურ ადგილებში ხშირად დამკითხებიან ზოგიერთს რამეზე ისეთის ნაღვლიანის კილოთი, რომ აშკარაა, იმ საზღვართან დასახლებულს ხალხსაც გული შესტკივა ფინლიანდიისათვის. მაგრამ იმას კი მაინც ვერ ვიტყვით, რომ ყველას შეეძლოს ნათელი სჯა და ბაასი თავის სამშობლოს მდგომარეობაზედ. ამისათვის უფრო მეტი განათლებაა საჭირო და ამიტომ ამ ჟამად დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვის საზოგადო განათლების შეძენას. თავი არ უნდა ვინუგეშოთ იმ აზრით, რომ ესრედ წოდებული განათლებული წოდება ჩვენი კიდევ დიდხანს შეიძლებს ქვეყნას ავტონომიის მხარის მიცემას, თუნდა ჭეშმარიტად განათლებული ურიცხვი ხალხიც არ უმაგრებდეს ზურგსაო. ამ ურიცხვმა ხალხმა უნდა მისცეს ძალა და ღონე მოქალაქეს ბრძოლისა, ამ ხალხმა უნდა განუმტკიცოს იმის წარმომადგენელს ის გრძნობა, რომ მე ჭეშმარიტად წარმომადგენელი ვარ ქვეყნისა, მთელის ერის პირითა ვლაპარაკობ, და ყველანი მ[illegible]საიძაგრძნობენ, იმასვე ჰფიქრობენ რასაც მეო. განათლებული ხალხი უნდა ესაძირკვლოს სამშობლოს სიყვარულს, ამ ხალხის დაუძლეველმა ძალამ უნდა დაანახვოს ყველას, რაც შესძლებია დიდ-ხანს თავისუფლად მყოფს საზოგადოებას და საუკუნეებით განვითარებულს კულტურას. შეიძლება სხვა სათნოებაც იყოს ისეთივე კეთილშობილი და ყურადღების ღირსი, როგორც სამშობლოს სიყვარულია, მაგრამ ამ ჟამად-კი ამ სათნოების გაძლიერება უნდა იყოს აზრი და საგანი ჩვენის აღზრდისა და განათლებისაო.

როგორც ჰხედავთ, ელემენტარული, პირველდაწყებითი სწავლა ყველა ფინსა ჰქონია, მაგრამ მაინც მადლიერნი არ არიან იქაურნი განათლებულნი. რას იტყოდნენ, ჩვენში რომ ყოფილიყვნენ, საქართველოში, სადაც ათში ერთმაც არ იცის, არამც თუ კითხვა და წერა, არამედ ანაბანაც-კი!..

**

რუსეთში მოსწავლეთა ბევრის შრომისაგან მოქანცვისა და მოღალვის საქმეს ახლა სასულიერო წოდების მოქანცვისა და მოღალვისა მოჰყვა. ამის შესახებ ლაპარაკი გამოიწვია ერთმა მღვდელმა, რომელიც მეტის-მეტის ჯაფისა და შრომისაგან გარდაიცვალა. აი რას ამბობს ამ საგანზედ დეკანოზი შჩუკინი „Церков. Вѣстникъ“-ში.

სასულიერო წოდების ჯაფის შესამსუბუქებლად საჭიროა, ჩვენის აზრით, სამრევლო კრებულის გამრავლება. პირველ მღვდელთან მეორე მღვდლებიც უნდა დაინიშნონ თანაშემწეებად და ამათ მიეცეთ მთავარდიაკონთა ხვედრი შემოსავლისა. მთავარ-დიაკონობის ადგილი-კი უნდა გაუქმდეს სამრევლო ეკკლესიებში. ეს მით უფრო საჭიროა, რომ ამ ბოლოს დროს მეტად გაძნელდა და რთული შეიქმნა მღვდლის სამსახური. რაც შეეხება ეხლანდელს მთავარ-დიაკონებს, შეიძლება ისინი მღვდლების თანაშემწეებად გაურთხნენ, ხოლო იმათ მაგიერ მეფსალმუნეები დაინიშნონ. ამათაც კიდევ[illegible] თავისი თანაშემწე[illegible] უნდა ჰყავდეთ თვით მრევლში ამორჩეული კაცები, რომელთაც დახმარება უნდა გაუწიონ წირვა-ლოცვის დროს, რადგან ხშირად მოხდება ხოლმე, რომ საცეცხლურისა, სანთლის მიმწოდებელი და ზარის დამრეკი შუა წირვის დროს არავინა ჰყავს მღვდელს ეკკლესიაში: მეფსალმუნე ამ დროს კლიროსზე უნდა იყოს და ჰგალობდეს, ხოლო მღვდელსა და მთავარ-დიაკონს-კი საეკკლესიო კანონი ნებას არ აძლევს ამ საქმის გაკეთებისას.

ბოლოს შჩუკინი ამბობს, რომ ასეთის ცვლილების შემოღება ძლიერ სასარგებლო იქნება, რადგან ხშირად მოხდება ხოლმე, რომ ერთს დროს რამდენიმე ავადმყოფია სხვა-და-სხვა სოფელში საზიარებელი, უმაწვილები მოსანათლავია და წირვაც საწირელიო.

რუსეთი

ფინანსთა სამინისტროს განზრახვა აქვს ზოგიერთა მრეწველობა და აღებ-მიცემობა აუკრძალოს ებრაელებს. ამიტომ საჭირო ცნობები მოსთხოვა ყველა სახაზინო პალატას ჩრდილო-დასავლეთ გუბერნიებისას.

— გზათა სამინისტროში ცალკე კომისიაა შემდგარი და იმის ღონისძიებას ეძებს, რომ რკინის-გზის სადგურებზე პურის გაგზავნ-გამოგზავნა არ დაბანდდეს ხოლმე და არ შედგეს.

— ამ უკანასკნელს დროს, როგორც ჩვენს გაზეთში უკვე იყო მოხსენებული, ებრაელები ძლიერ მიიწრაფვიან პალესტინასკენ, რაც დრო და ხანი გადის, ეს აზრი უფრო და უფრო ვრცელდება ებრაელთა შორის და პალესტინაში გადასახლების მსურველთა რიცხვი ერთი-ორად და ერთი-სამად მატულობს. ამ ჟამად იმ ქალაქებში, სადაც ებრაელი სახლობენ, თითქმის ყველგან დაარსებულია წრეები იმ აზ[illegible]ით, რომ, რაც შეიძლება მ[illegible]ტი ებრაელი გადაასახლონ პალესტინაში. ამ წრეების წარმომადგენლები დაუცხრომელად ჰშრომობენ და ყოველს ღონის-ძიებასა ჰხმარობენ, რომ თავის მოძმე ებრაელებს სამშობლოს სიყვარული აღუძრან და განუცხოველონ. ამ წრეების თაოსნობით ამას წინად ორი ახალგაზდა ებრაელი გაიგზავნა პალესტინაში იქ მცხოვრებ ებრაელების ყოფა-ცხოვრების შესასწავლად და გამოსაკვლევად და იმის შესატყობად, არის თუ არა თავისუფალი ადგილები ახლად გადასახლებულთათვისაო. ამ ახალგაზდებმა, მამულის სიყვარულით გატაცებულთ, მინდობილი საქმე შეისწავლეს, მობრუნდნენ და სასიამოვნო ამბავი მოიტანეს, რომ იქ არაფერი არ გაუჭირდება ჩვენს კაცსაო. ამ ამბავმა უფრო გაუღვივა სურვილი ებრაელებს პალესტინაში გადასახლებისა და იქ დამკვიდრებისა.

— ოდესაში და იმის მახლობლად ყოველს ზაფხულს მრავალი ხალხი მოდის ზღვაში საბანებლად ავადმყოფობისაგამო. მათ შორის წელს ბევრი ებრაელია თურმე მოსული. ამ ებრაელების შესახებ ოდესის ქალაქის უფროსს განკარგულება მოუხდენია, რომ გასინჯეთ, საჭიროა თუ არა მაგათთვის ზღვაში ბანაობაო. მკურნალებს გაუსინჯავთ ქალაქის უფროსის ბრძანებისამებრ და უთქვამთ, რომ ორი მესამედი ტყუილად არის, მხოლოდ მესამედს ეჭირება ზღვაში ბანაობაო. ამის შემდეგ ქალაქის უფროსს უბრძანებია, სია შეადგინეთ იმ ებრაელებისა, რომელთაც ზღვაში ბანაობა არ ესაჭიროებათ, და დაუყოვნებლივ გაისტუმრეთ თავ-თავიანთ საცხოვრებელს ადგილსაო. ამ ბრძანებას ამ ორიოდე დღეში შეასრულებენ თურმე.

წვრილი ამბები

ამას წინად რუბეში გამოუცდიათ საგანგებოდ გაწვრთვნილი მერცხლები. მერცხლების პატრონი დებუვრი ამტკიცებს თურმე, რომ ეს ფრინველი უფრო გამოსადეგია ომიანობის დროს წერილების გასაგზავნ-გამოსაგზავნად, ვიდრე მტრედიო. ჯერ ერთი, რომ მერცხალი უფრო ჩქარი და მალია მტრედზე და მეორეც, მერცხლის შენახვა უფრო ადვილიაო. გაგზავნილი მერცხალი გზაში არა ჩერდება საჭმლის საშოვნელად: თუ წინ რამე შეჰხვდა, იმას თუ წააკლებს პირს, თორემ აქეთ-იქით მიბრუნება არ იცისო. გამოსაცდელად დებუვრიმ სულ 15 მერცხალი გამოიყვანა, რომელიც სამი კვირაა თურმე, რაც ერთის გლეხისაგან იყიდა. მერცხლები სხვა-და-სხვა მხარეს გაფრინდნენ, მაგრამ 15 წუთს შემდეგ ყველანი უკანვე დაბრუნდნენ და პატრონს დაასხდნენ თურმე მხრებსა და ხელებზე.

ხელში გადასვლა გააადვილა და გუშინდელი მემამულე დღეს უმიწო-წყლოდ დაარჩინა. მაგრამ საუბედუროდ ეხლა ამაზედ გვიან არის ლაპარაკი, ბანკის მდგომარეობა ისეთს საფუძველზეა დამყარებული, რომ ის ბევრს შეღავათს ვერ მისცემს ჩვენს თავად-აზნაურობას.

მაგრამ ჩემის აზრით არც ეხლა იქნება უადგილო, რომ შეძლებისა დაგვარად გამოვსძებნოთ ისეთი რამ საშუალება, რომლის შემწეობით ცოტად მაინც გაუადვილდეს ვალის გადახდა ბანკის დამფუძნებელთ. როგორც მოგეხსენებათ, ჩვენი ბანკის მსესხებელი, სარგებლისა და თავნის ვალის მოსასპობ გარდასახადს გარდა კიდევ იხდის ერთ პროცენტს, ე. ი. ყოველ ას მანეთზედ ერთ მანეთს საზოგადო საჭიროების, ბანკის მმართველობის და სხვა ამ გვარ ხარჯის დასაკმაყოფილებლად. ყველა სადგილ-მამულო ბანკმა ეს გარდასახადი ძლიერ შეამცირა, ერთი იმ განზრახვით, რომ მსესხებელს სარგებლის გადახდა შეუმსუბუქონ და მეორე, მცირე სარგებლის გარდახდით სესხის გაცემა გაამრავლონ. ჩვენც რომ ამ მაგალითს წავბაძავდეთ, ურიგო არ იქნება. მე მგონია, რომ ჩვენის ბანკისათვის დიდს დანაკლისს არ შეადგენს, რომ ამ გარდასახადს, ე. ი. ამ ერთს პროცენტს, მეოთხედი პროცენტი მოაკლდეს და ამით გაადვილდეს, როგორც სესხის გადახდა, ისე მისი აღება. მაშინ უსათუოდ ვერ ვიტყვით, რომ ბაქოელი, ანუ განჯელი კაცი აქ, ქუთაისში, რაზედ ჩამოვა, როცა გზაზედ, ტფილისში, შეუძლიან შეჩერდეს და იქ დააგირაოს მამულიო! სესხს იქ იღებენ, სადაც ნაკლებს სარგებელს გადიხდიან და ეჭვი არ არის, რომ ჩვენთანაც მოვლენ, რადგან ჩვენის ბანკის მოთხოვნილება უფრო სუბუქი იქნება, ვიდრე ტფილისისაა. გარდა ამისა ექვს პროცენტიან გირაოს ფურცლის მაგიერ ხუთ პროცენტიან გირაოს ფურცლის გამოცემაც დიდს შეღავათს მისცემს ჩვენის ბანკის მსესხებელს. როცა ეს ორი ცვლილება მიღებული იქნება, მაშინ ჩვენის ბანკის მსესხებელს წელიწადში სოფლის მამულზედ ყოველ ას მანეთზედ ეხლანდელის შვიდ მანეთ ნახევრის მაგიერ მხოლოდ ექვსი მანეთი და ხუთი შაური გარდახდება და ქალაქისას, ათ მანეთის მაგიერ, რვა მანეთი და თხუთმეტი შაური. ეს ანგარიში მხოლოდ 43 წლისა და ნახევრის და 18 წლისა და შვიდის თვის ვალებს შეეხება, თორემ რაც სესხის ვადა უფრო გრძელი იქნება, როგორც მაგალითებ $27\frac{1}{2}$ და 58 წელი, მაშინ ზემო მოყვანილი გარდასახადიც უფრო ნაკლები იქნება. შეიძლება ვინმემ იფიქროს, რომ ხუთ პროცენტიან გირაოს ფურცლების გამოცემა ჩვენის ბანკის ფურცლებს ბირჟაზედ ფასს დაუკარგავსო. ეს მოსაზრება უსაფუძვლოა, რადგან მას შემდეგ, რაც ზოგიერთის სახელმწიფო ხუთ პროცენტიან ქაღალდების მაგიერ ოთხ-პროცენტიანი ქაღალდები გამოსცეს და რუსეთის სადგილ-მამულო ბანკებმა ხუთ-პროცენტიანის ბილეთების გამოცემა დაიწყეს, ჩვენს ბანკს უშიშრად შეუძლიან ხუთ პროცენტიანის გირაოს ფურცლების გამოცემა, რადგან, როგორც სახელმწიფო ქაღალდებისა, აგრეთვე სხვა ბანკების გირაოს ფურცლებს კონკურენციისა მას არ უნდა ეშინოდეს. თუ ეს ჩემი წინადადება მხედველობაში მიიღეს, ეჭვი არ არის, სესხიც ბლომად გაიცემა და საკმაო მოგებაც გვექნება. მაგრამ, როგორც არა ერთხელ დავრწმუნდი, ჩვენის ბანკის გამგეობა ამ გზას ვერ დაადგება, რადგან მას საოცრად ეშინია გარეთ გახედვისა და უცხო ქვეყნებში სესხის გაცემისა. ჯერ ის კიდევ არ არის მიმხვდარი, რომ ბევრი საიმედო სესხების გაცემა ბანკს დიდს მოგებას შემოუტანს და როცა მოგება საკმაოდ შემოვა, მაშინ ადვილად შეიძლება ისეთი რამ თანხის დაარსება, რომლის შემწეობით ბანკის დამაარსებელს ძლიერ გაუადვილდეს სარგებლის შეტანა და სესხის გადახდა. მაგრამ ეს ისეთი სურვილია, რომლის აღსრულებას ჩვენ მისდღემში ვერ მოვესწრებით გამგეობის სიმხდალის გამო. ამისათვის ჩემი უგულითადესი რჩევა და სურვილი ისევ ის არის, რომ ჩვენი ბანკი რაც შეიძლება მალე შეუერთდეს ტფილისის ბანკს, რომ სულ თუ არა, ამ მხრით მაინც არ მოესპოს მას არსებობა და ჩვენ ღარიბ თავად-აზნაურებას არ მოაკლდეს ის მცირე საშუალება, რომელსაც ის ასე უხვად სწირავს თავის შვილების აღსაზრდელად.

ეჭვი არ არის, რომ ბანკის დაარსების დედა აზრისაგან ე. ი. მიწის გამიჯვნისა და მეურნეობის გაუმჯობესობისაგან ჩვენს საზოგადოებას ხელი არ აელო, დღეს ყველას გვეცოდინებოდა, რა გვაქვს და რის პატრონი ვართ; მამულს უკეთ მოუვლიდით და მიწასაც კარგა დავიმუშავებდით. გარდა ამისა ავცილდებოდით მუდამ დღე სასამართლოს კარებთან ყურყუტსა და ცა და ქვეყანას არ შევაწუხებდით ჩვენის თხოვნითა და ღრეჯით. რანაირად უნდა დავიმუშაოთ ჩვენ მიწა, როცა არც დრო გვაქვს, რადგან ჩვენი დრო და ჟამი საჩივრებს უნდება, და არც ვიცით, რის პატრონები ვართ; საკუთრება თუ არა გვაქვს, რა უნდა გავაუმჯობესოთ? ამისათვის ჩემის აზრით, ურიგო არ იქნება, თუ ბანკების შეერთება არ მოხდება, ისევ მამულების გამიჯვნას ყურადღება მივაქციოთ და ამ მხრით მაინც ავაცილოთ ჩვენს შვილებს ის უბედურება და ჰაპან-წყვეტა, რომელიც ყოველ დღე ჩვენს თავზედ ტრიალებს. მაშინ შეიძლება ვიგრძნოთ ბანკის შემწეობა და ნაყოფიც დავინახოთ მისგან. ამ აზრის სისრულეში მოყვანისათვის საჭიროა სკოლებსაც ყურადღება მივაქციოთ და ჩვენდა საჭიროებისამებრ მათი მიმართულებაც შევცვალოთ.

აი, ბატონებო, რა იყო, რა არის და ან რა გზას უნდა ადგეს ჩვენი ბანკი. მაგრამ ვაი თუ ბანკის გამგეობამ ამ ცამეტის წლის გამოცდილებით ვერ ისარგებლოს და ვერ გამოიყვანოს ჩვენი ბანკი იმ მდგომარეობიდგან, რომელშიაც ის პირვანდელმა გაუფრთხილებლობამ და გამოუცდელობამ ჩააგდო?!

დ. ე. დადიანი

15 ივნისს 1890 წ.

— პორტუგალიის მწერალთა და სწავლულთა შორის ამ უკანასკნელს დროს ძლიერ გახშირდა თავის მკვლელობა. ამას წინად თავი მოიკლა კასტელო ბრანკომ, რომელიც მთელის პორტუგალიის საყვარელი რომანების მწერალი იყო. ბრანკოს ისეთივე პატივისცემა და სიყვარული ჰქონდა მოპოვებული თავის სამშობლოში, როგორც ვიქტორ ჰიუგოს საფრანგეთში. ბრანკოს უკანასკნელს მოთხრობაში გმირი თავს იკლავს და ამბობს, რომ ამ ნაირი სიკვდილი ყველაზე უკეთესია ბედნიერ სიცოცხლეს შემდგაო. გარდაცვალებული დიდის ამბით და პატივით დამარხეს თანამემამულეებმა. რამდენსამე კვირას შემდეგ თავი მოიკლა მეორე მწერალმა, სილვა დე ბრაგამ, რომელიც ბუნების მეცნიერების დოცენტად იყო უნივერსიტეტში. ბრაგას მოთხრობებსა სწერდა რეალურის შინაარსით და მისი გმირებიც თითქმის ყველა თავის მოკვლით ათავებს სიცოცხლეს. ამ დღეებში თავი მოიკლა მეორე პროფესორმა, მათოს ლენორმა. ბარათში, რომელიც ცოლს დაუტოვა, სწერია, რომ ჩემი სული საქაოს ვერ შეიძლებს განვითარებასაო. ორის დღის შემდეგ კიდევ მესამე პროფესორმა მოიკლა თავი, ოომმა, სამეფო ობსერვატორიის დირექტორმა.

— რადგანაც ამ ორიოდე წლის შემდეგ ამერიკაში მსოფლიო გამოფენა უნდა გაიმართოს, ამიტომ ვიღაც იქაური მღვდელი ამბობს თურმე, რომ ჩიკაგოში ერთი დიდი ტაძარი ავაშენოთ, რომელმაც 20,000 კაცი მაინც დაიტიოსო. ამ ტაძარში ყველა სარწმუნოების წირვა-ლოცვა იყოს ხოლმე ყოველ დღეო. დილით ინგლისელებმა ილოცონო, შემდეგ ფრანგებმა, მერე კიდევ იტალიელებმა, გერმანელებმა, მაჰმადიანებმა, ბუდდას სარწმუნოების ხალხმა და სხვათაო, ასე რომ მთელი დღე წირვა იდგეს განუწყვეტლად სხვა-და-სხვა ენაზეო.

— ბისმარკზე ამბობენ იმის მეგობრები, რომ დიდი ცრუ-მორწმუნეა ეს გამოჩენილი კაცი და ძლიერ ერიდება 13 რიცხვსაო. თავის დღეში სტოლს არ მიეკარება და არაფერს დასწერს, თუ თვის ცამეტია. ერთხელ ბისმარკს წვეულება ჰქონდა და 12 კაცი დაეპატიჟა. დათვალა სტუმრები და ნახა, რომ სულ თორმეტი კაცი ჰყავდა მოწვეული და თითონ მეცამეტე იყო. მაშინვე წერილი გაუგზავნა ერთს მოწვეულთაგანს და შეუთვალა, რომ ნუღარ მობრძანდებითო. ამას გარდა პარასკევისაც ძლიერ ეშინიან თურმე ბისმარკს, ასე რომ ამ დღეს არც არავის ნახულობს და არც არავითარს საქმეს იწყებს. ამასთანავე ბისმარკი წლის განმავლობაში ყოველთვის ერიდება იმ დღეებს, როდესაც-კი გერმანიის ჯარი ომში სადმე დამარცხებულა. ერთხელ ვიღაც ელაპარაკებოდა თურმე ბისმარკსა პრუსიელების დამარცხების შესახებ 1870 წლის ომის დროს. „ნუ დაივიწყებთ, ბატონო, რომ ეგ ამბავი პარასკევს დღეს მოგვიხდაო“, მიახალა თურმე ბისმარკმა. ბისმარკს არა სწამს, ვითომ ადამიანის ბედნიერება და უბედურება იმის ვარსკვლავზედ არის დამოკიდებულიო, მაგრამ ზოგიერთს რიცხვს-კი რაღაც საიდუმლო მნიშვნელობას აწერს.

დეპეშა

30 ივლისი

პეტერბურგი. ელლუმებზედ დასასწრებლად საფრანგეთიდგან გენერალი ბუადეფრი ჩამოვიდა. დანარჩენი დიდი სახელმწიფონი არა ჰგზავნიან საგანგებო აგენტებს.

„С.-Пет. Вѣд.“ ი იუწყება, რომ ამ ჟამად მოლაპარაკება აქვთ და უნდათ დააარსონ უმთავრესს ადგილებში განსაკუთრებული სასწავლებლები პურის დაფქვისა და კეთების საქმისა.

იგივე გაზეთი სწერს, რომ მომავალს რკინის გზათა მეაქციების კრებაზედ პეტერბურგს სხვათა შორის იმაზედაც ექმნებათ სჯა, რომ ჯამაგირი მოემატათ იმ რკინის გზის მოსამსახურეებს, რომელთაც 600 მან. ნაკლები აქვთ წელიწადშიო.

„Нов. Время“-ს გაუგონია, რომ გადაწყვეტილია, განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს უმაღლესს სატეხნიკო სასწავლებლებში იმ საგნებს, რომელიც მეურნეობაშია გამოსაყენებელიო: სამეურნეო ტეხნიკასა და მანქანათა მოვლის საქმესაო.

„Новости“-ს სიტყვით, განზრახვა აქვთ მთავრობის ხარჯით სამეურნეო გამოფენანი გამართონ: ყოველ ათს წელიწადში ერთხელ მოსკოვში მთელის რუსეთისა და ყოველ ხუთს წელიწადშიაც ერთხელ ერთს რომელსამე სამეურნეო ოლქში. მთავრობის ხარჯითვე უნდა გაიმართოს აგრეთვე სპეციალური გამოფენანი პირუტყვის მოშენებისა და მებოსტნეობისა.

იგივე გაზეთი იუწყება, რომ სმოლენსკის სამეურნეო საზოგადოებას ნება დაერთო ყოველ წლივ ხელის წარმოებისაო.

კიევის მეცხოვანე არტილერიის შტაბს-კაპიტანი კელლეს-კრაუსი შაბათს ველოსიპედით პეტერბურგიდგან ტობოლსკში წავიდა. კრაუსი მოსკოვსა, ნიჟნი-ნოვგოროდსა, ყაზანსა და პერმზედ გაივლის. წასასვლელი მოსასვლელი გზა 8,000 ვერსია და ეს მანძილი 60 დღეში უნდა გაიაროს, თუ ხელი არაფერმა შეუშალა.

ბერლინი. გუშინ იმპერატრიცამ შაპათს მორჩენილის საერთა-შორისო სამკურნალო კონგრესის დეპუტაცია ინახულა.

ინგლისიდგან გერმანიაში დაბრუნების დროს იმპერატორმა ვილჰელმმა გზად შეიარა ჰელჰოლანდის კუნძულზედ, რომელიც ეხლა გერმანიის სამფლობელოა.

31 ივლისი

ასხაბადი. თორმეტ აგვისტოს დანიშნულია გახსნა ძეგლისა გეოკ-თეფეში იმ თურქესტანის ჯარის-კაცებისა, რომელნიც დაიხოცნენ თორმეტ იანვარს 1881 წელს გეოკ-თეფის ციხის აღების დროს.

სპარსეთიდან იუწყებიან, რომ გილანის მაზრაში, კასპიის ზღვის ნაპირზედ, დიდი შეტაკება მოსვლიათ ინგლისის კომპანიის მუშებს და სანავოსნო საზოგადოების „კუსის თეოფილაკტოს“-ის მატროსებს. ორთავე მხარეს მოკლულია 3 კაცი და რამდენიმე მძიმედ დაჭრილია. შეტაკების მიზეზად ასახელებენ იმას, რომ კამპანიის მუშებს, ინგლისელების ბრძანებით, დაუტაცნიათ რამდენიმე ათასი ბზის ხე, რომელიც ეკუთვნოდა „კუსის-თეოფილაკტოსის“ საზოგადოებას.

ლონდონი. გუშინ, ჩატამში, იმ კაზარმებში, სადაც ჯარისთვის ბარგია შენახული, ჯარის-კაცებმა გააფუჭეს დიდ-ძალი ცხენის შესაბმელი იარაღი. ბარგის ბატალიონი დასაჯეს მითი, რომ ებძანა, კაზარმებიდან ფეხი არ მოიცვალოს. სალდათები დიდად უკმაყოფილონი არიან, რომ იძულებული გახდეს კვირაობითაც იმსახურონ. ორი უნტერ-აფიცერი დაითხოვეს, ერთი-კი დაატუსაღეს, რადგან მას მიელო მონაწილეობა წარსულ კვირას მომხდარ აჯანყებაში.

პეტერბურგის ბირჟა, 27 ივლისი.

	მყიდველნი	გამყიდველნი	ნაყიდია
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო .	6, 73	6, 76	— „
ტამოჟნის კუპონები . .	— „	— „	135
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	1 10	„	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მოგებიანი ბილეთი	230¾	— „	— „
—მეორისა	— „	— „	220½
—მესამისა	— „	— „	215½
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა .	— „	— „	100¼
ქუთაისის ბანკისა . .	100	— „	— „
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა. . . .	— „	88 „	— „

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

ბათუმიდამ გადის: ხუთშაბათობით ნაშუადღევის 4 საათზედ მოკლე გზით და ნოვოროსიისკსა და კერჩში შეივლის.

შაბათობით საღამოს 8 საათზე შორის გზით (ყველა ნავთ-სადგურებში შეივლის).

კვირაობით საღამოთი, საზღვარ-გარეთ, სტამბოლამდე მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-ღამისას შორის გზით.

პარასკევობით დილით ოდესიდამ მოკლეს გზით (კერჩსა და ნოვოროსიისკში შესვლით).

შაბათობით დილით სტამბოლიდამ.

ფოთიდამ ბათუმში მოდის: სამშაბათობით — იმის შემდეგ, როცა სოხუმიდამ მოდის გემი შორის გზით. ხუთშაბათობით — დილის 9 საათზე და მიასწრობს მოკლეს გზით მოსიარულე კავკასიისა და ყირიმის გემსა.

შაბათობით დილის 9 საათზე და მიასწრობს შორის გზით მოსიარულე კავკასია-ყირიმისა და რუმელია-ანატოლისკენ წამსვლელს გემებს.

ბათუმიდამ ფოთს მიდის პარასკევობითა და კვირაობით. რაკი გემი მოვა ფოთიდამ, ბათუმის სააგენტო გადასწყვეტს ხოლმე, როდის წავა უკან.

ამას გარდა ყოველ-კვირა ფოთში მოდიან ოდესიდამ და ყირიმ-კავკასიის ნავთ-სადგურიდან გადაწყვეტილს კვირაზე გემები.

განცხადებანი

გამოვიდა და ისყიდება

მხოლოდ „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში ახალი წიგნი:

ბორკილი

დრამა ოთხს მოქმედებად

თხზულება

ა. ი. სუმბათაშვილისა

თარგმანი ა. შ. ანანიაროვისა

დრამას წინ უძღვის მთარგმნელის წინასიტყვაობა, რომელშიაც მოთავსებულია ბიბლიოგრაფია თ. სუმბათაშვილის პიესებს შესახებ, და მოთხრობილია ავტორის მცირე ბიოგრაფია.

ფასი 40 კაპ.

„წერა-კითხვის საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში

დედა ენა და ბუნების კარი

გამოცემული „წერა-კითხვის საზოგადოების“ მიერ

დედა-ენა, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, გამოცემა მეშვიდე. ფასი **ექვსი შაური.**

ვინც ერთბამად **ნაღდს ფულზე** იყიდის ოც-და-ათს ან მეტს ცალსა, წიგნი დაეთმობა **ხუთ შაურად.**

ყდისათვის ყოველს წიგნზედ დაემატება **ორი შაური.** ხოლო ვინც ოც-და-ათს ან მეტს, ყდიანს „დედა ენას“ წაიღებს, თითო წიგნის ყდაში გამოერთმევა მხოლოდ რვა კაპეიკი.

„ბუნების კარი“, ანუ საკითხავი წიგნი, უმცროსს კლასებში სახმარებელი, მეექვსე გამოცემა. ფასი **თხუთმეტი შაური.**

ვინც ნაღდს ფულზედ იყიდის ათს ცალს, წიგნი დაეთმობა თოთხმეტ შაურად, ვინც ოცსა — ცამეტ შაურად და ვინც ოც-და-ათს — სამ აბაზად. ყდისა უნდა დაემატოს თითო წიგნზედ **სამი შაური.**

ვინც ტფილისს გარეშე წიგნს დაიბარებს, **გასაგზავნი ხარჯი** თითონ მყიდველმა უნდა იკისროს.

მყიდველებმა ამ ადრესით უნდა დაიბარონ:

Тифлисъ. Въ книжный магазинъ Общества грамотности. Дворцовая ул., домъ Зем. Банка, № 102.

„Иверія“ (ежедневно) КУТАИСЪ 2-й гильд. куп. Беро Пурцхванидзе. 31

განცხადება ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლისა.

ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლა ამზადებს ყმაწვილებს გიმნაზიის პირველის, მეორის და მესამე კლასისთვის, რეალურ სასწავლებლის პირველ კლასისთვის და კორპუსისათვის. ქართულ ენას გარდა, სკოლის პროგრამმა სრულიად ეთანხმება აღნიშნულ სასწავლებლების პროგრამმას.

მომავალ ენკენისთვისათვის სკოლაში არის პანსიონერებისთვის და გარეშე მოსიარულეთათვის სულ 86 ვაკანსია: პირველ განყოფილებაში — 39, მეორეში განყოფილებაში — 10, მესამე განყოფილებაში — 7, მეოთხე განყოფილებაში — 10, პირველ კლასში — 10, და მეორე კლასშიაც — 10.

ზემო აღნიშნულ რიცხვიდგან პანსიონში შემომსვლელთათვის მხოლოდ 19 ვაკანსია არის, რომელთაგან ხუთი საზოგადოების სრულს ხარჯზედ არის და თოთხმეტი საზოგადოების ნახევარ ხარჯზედ. ამ ხუთს ვაკანსიაში ერთი არის გორის მაზრის ღარიბ თავად-აზნაურთათვის, ერთი ტფილისის და დუშეთის მაზრებისათვის და სამი სიღნაღის მაზრისთვის.

ვინც საზოგადოების სრულს ხარჯზედ იქნება მიღებული, ის არაფერს არ იხდის; ნახევარ ხარჯზედ მიღებულს-კი გადახდება წელიწადში ათი თუმანი.

შენიშვნა: ნახევარ ხარჯზედ მიიღებიან ტფილისის გუბერნიის ყველა მაზრების თავად აზნაურთა შვილები;

გარდა ამისა პანსიონში მიიღებიან თავის საკუთარს სრულს ხარჯზედ მსურველნი, რომელთაც წელიწადში ოც-ოცი თუმანი უნდა გადიხადონ.

პირველ განყოფილებაში მიიღებიან ყმაწვილები			არა უმეტეს 8 წლისა.
მეორე განყოფილებაში	„	„	არა უმეტეს 9 წლისა.
მესამე განყოფილებაში	„	„	არა უმეტეს 10 წლისა.
მეოთხე განყოფილებაში	„	„	არა უმეტეს 11 წლისა.
პირველს კლასში	„	„	არა უმეტეს 12 წლისა.
მეორე კლასში	„	„	არა უმეტეს 13 წლისა.

შემომსვლელთათვის საჭიროა შემდეგი დოკუმენტები: 1) მეტრიკის მოწმობა, 2) ყვავილის აცრის მოწმობა და 3) ვისაც საზოგადოების სრულს ხარჯზედ უნდა შემოსვლა, გარდა ხსენებულ დოკუმენტებისა, უნდა წარმოადგინოს ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის მოწმობა, რომ ის ბანკის დამფუძნებელთაგანია და აგრეთვე მაზრის მარშლისაგან სიღარიბის მოწმობა. ესვე საბუთებია საჭირო იმათთვისაც, ვინც საზოგადოების ნახევარ ხარჯზედ შემოდის, თვინიერ ბანკის მოწმობისა.

ვისაც სკოლაში შემოსვლა ჰსურს, წლოვანობის შესაფერი ეგზამენი უნდა დაიჭიროს. ვინც დროზედ დოკუმენტებს ვერ წარმოადგენს, ეგზამენის დაჭერის ნება არ მიეცემა და, თუ საზოგადოების ხარჯზე შემოდის, კენჭიც არ ჩამოეტარება.

თხოვნის მიღება დოკუმენტებითურთ შეიძლება დღითგან გამოცხადებისა პირველ სექტემბრამდის შემდეგის ადრესით: Въ Тифлисскій Дворянскій Земельный Банкъ для передачи въ Распорядительный Комитетъ Тифлисской Дворянской Школы.

მისაღები ეგზამენი და ხელმეორედ გამოცდა დაიწყება პირველს სექტემბერს და გაგრძელდება ხუთ სექტემბრამდის.

სკოლა მომავალ ენკენისთვეს გადადის ლაბორატორიის ქუჩაზედ გურგენბეგოვის სახლში, სადაც ამ ჟამად ქალების ინსტიტუტი იმყოფება.

გარედგან მოსიარულეთათვის სწავლის ფასი თორმეტი მანათია. როგორც გარედგან მოსიარულე, ისე პანსიონერიც მოვალეა დაწესებულ ფულის ნახევარი შემოსვლისათანავე შემოიტანოს და ნახევარი იანვარში.

მშობელნი ვალდებულნი არიან, მათი შვილები რიგიანად იყვნენ ჩაცმულნი თანახმად სკოლის მოთხოვნილებისა და საჭირო სახელმძღვანელო წიგნები და სასწავლო ნივთები არ აკლდეთ. ამიტომ, ვინც მშობელთაგანი ტფილისში არ სცხოვრობს მუდამ, ვალდებულია, თავის მაგიერ ვინმე ტფილისში მცხოვრებთაგანი წარმოადგინოს თავდებად, რომელიც მოვალე იქნება აღასრულოს სკოლის ყველა მოთხოვნილება შესახებ ყმაწვილისა, რომელსაც თავდებობს.

(3—3)

Доз. ценз. Тифлисъ, 31-го Іюля 1890 г. Типо-Литографія К. І. Месхіева и С. А. Полетаева уголъ Баронской и Лорисъ-Мелик. д. бр. Месхіевыхъ რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე